

S O C I A L N I T E Č A J

za

SREDNJEŠOLSKE PROFESORJE

/17.-20 avg. 1936/

I. predavanje.

O DRUŽBI IN DRUŽABNEM ŽIVLJENJU NA SPLOŠNO

UVOD

Čas kratko odmerjen, snov, ki naj bi jo obdelali pa
dilno obsežna. Zato ne bom posebej govoril o pomenu socialnega
študija za našo dobo.

Vsi čutimo, kako so v povojni dobi stopila v ospredje
^{čutimo tudi} vsakovrstna socialna vprašanja, vsi vidimo kako se ljudje vprav
s pogledoma na ta vprašanja delijo v različne tabore in struje.

Pri tem pa bo v nemali meri odločilnega pomena kakšno
stališče bo v teh stvareh zavzela
bo inetiligenca, ki jo vzgajati, kako bo ona izpolnila svojo so-
cialno vlogo. Zato potrebenno da se kot vzgojitelji bodočega in-
teligenčnega stanu vsaj v bistvenih potezah seznanimo z osnov-
nimi socialnimi problemi naše dobe.

Stvar silno zamotana in obsežna. Moje delo 1500 strani.
pa vendar samo ogrodje.

V naslednjih predavanjih bom podal samo nekaj osnov.

I dan: a/0 družbi in družabnem življenju na splošno

b/Družabno /socialno/ vprašanje

II.dan:a/Kapitalizem, njegov gospodarski in socialni
značaj.

b/Razvoj kapitalizma in njegove posebnosti v
najnovnejši dobi.

III.dan:a/Narodno gospodarski problemi modernega ka-
pitalizma.

b/Socialni problemi modernega gospodarstva

II.

IV.dan:a/Boljševiško in fašistično reševanje socialnega
vprašanja

b/o samoupravni občestgeni ureditvi gospodarskega
in družabnega življenja vseče.

Debata.

II.

IV.dan: Boljševiško in fašistično reševanje socialnega

O DRUŽBI IN DRUŽABNEM ŽIVLJENJU NA SPLOŠNO.

I.

Pojem družbe in njena socioološka struktura.

I.29,- 31.

II.

Občestva in združbe.

I.32 - 35.

Iz pravkar opisane sestave ~~čim~~ se vidi, da je človeška družba zasnovana na dveh počelih: občestvenem in organizacijskem. Od tega, katero teh dveh počel v določenem času prevladuje, zavisi tudi temeljni značaj človeške družbe.

III.

Družabno življenje, njegovi elementi in sile.

I.36 - 38.

IV.

Odnos poedinca do družbe in njegov vpliv na družabni razvoj.

~~Največji in najboljši elementi družbe so~~ Iz dejstva, da so končno vedno le ljudje tisti, ki v družbi ~~čim~~ dejstvujejo ter tako določajo tok in razvoj družabnega življenja sledi, da je največjega pomena kakšen je vsakokratni odnos poedinca do družbe, oziroma kako ta odnos pojmuemo.

Dvoje načelnih stališč: individualizem - kolektivizem

/I.lo3 in lo6/ ~~K 910~~

Individualizem in kolektivizem v družabnem razvoju

~~XIX~~~~XX~~~~XXI~~~~XXII~~~~XXIII~~ na splošno./I.lo9 -115 (~~K 13-17~~)

V.

Karakteristika sodobne družbe in njenega razvoja.

Pravkar očrtana označba sodobnega družabnega razvoja še ne zadošča. Opozoriti moramo posebej še na nekatere posebnosti sodobne, moderne družbe:

a/Sociološki temelji sodobne družbe./I.234 - 239/

b/Individualistični, neobčestveni značaj sodobne družbe./I.240 - 242/

Pravnički

II. predavanje.

DRUŽABNO /SOCIALNO/ VPRAŠANJE.

DRUŽABNO/SOCIALNO/VPRAŠANJE.

I.

Postanek in bistvo socialnega vprašanje vseč.

Družabno vprašanje se nanaša na družabni red. Zato najprej o tem:I.43-45
in zakaj

Kdaj/govorimo o družabnem vprašanju:I 64-65

II

Nekateri obči vzroki socialnega vprašanja

~~I~~ a/Skopost narave in neenakomerna porazdelitev njene doberin. Po seben pomen tega v modernem gospodarstvu. Hoare

b/Omejenost človeških moči pa neomejenost našega poželenja.

c/Neprestano spominjanje družabnih razmer. Evropa po vojski.

III

O socialnem vprašanju naše dobe posebej

I-73 - 82

~~DRUŽABNO / SOCIALNO / Vprašanje~~

I.

Postanek in bistvo socialnega vprašanja vobče.

(I. 64, 65, 66) Postanek, faktilno ugotovlj. dnimski red: 43 - 45 prvič.
tačno ugotovlj.

II.

Nekateri obči vzroki socialnega vprašanja.

I. 67-72 a) Skoplj narave; neenakomerna poravnatost naravnih resursov,
b) Gospodarstvo, gospodarski razvoj na drugi, modernem podprtosti,
c) Upiranje na naravo, gospodarski spremembi, politična situacija. Hrani.

III. Kesavan v svetu
družine v svetu; mejne, jazne]

O socialnem vprašanju naše dobe, posebej gospodarstvu
 I. 73 - 82. 1.) Prelaganje gospodarstva načinom; opredelitev letninskih urki
2.)
3.) Politikalne poskrbi;

IV.

Ideologije in gibanja za rešitev socialnega vprašanja

do svetovne vojske.

a/ Marksistični socializem in komunizem:

Trenutki: Komunistični manifest, Kapital, ~~Materialista~~
1/ Modroslovne in sociološke osnove tega gibanja.

a) Historični materializem: Vodilna misel: "Zgodovina neke dobe ne leži v njeni filozofiji, religiji ali politiki, mar- več v njenem gospodarstvu"/ Pesch/Zgodovinski tok razvoja dolo- čajo narodom z naravno nujnostjo njihove gospodarske razmere.

Te pa zavisijo zopet od mehaničnih delovnih sredstev, to se pravi od produkcijske tehnike.

V dobi porajajočega se kapitalizma je to gledanje

pomenilo velik korak naprej. Sombart smatra to, da je Marx družabni razvoj historično pojmoval ter je vse ekonomske, družabne in politične pojave in dogodke postavil v medsebojno odvisnost, "za znanstveno delo prvega reda".

V kritiko tega nazora se ne bom spuščal. Samo kratko:

Gotovo je ta nazor enostranski, skrajno enostranski. Krščanstvo, humanizem, demokratične ideje so gotovo imele velik vpliv na razvoj družabnega življenja. [Od kod poti idej v smislu jihovih
krščanskih formen in kakrijevih povijs, jaje in pote.]

β) Sociološke osnove marksizma: /I, 226 - 229/
226, 228

2/Gospodarske osnove in sostav marksizma.

I.305-307 - 310/

b/Krščansko socialno gibanje: Keteler; Reform uverenju

1/Modroslovne in sociološke osnove tega gibanja.

2) Modroslovno: krščansko pojmovanje človeka in njegovega življenskega smotra.

3) Sociološko : organično pojmovanje družbe. ~~xxxradixxxx~~
pojmovanje razmerja poedincev do
Kljud temu ~~odnosu~~ /družbe pretežno individualističnemu.

Ker je to gibanje nastalo pretežno iz odpora proti
marksistični socialni demokraciji, ki je naglašala načelo raz-
rednega boja je kršč.socialno gibanje povdarjalo: stanovsko
vzajemnost. Solidarizem /Pesch/.

Do pravilnega dinamečinena pojmovanja družbe in dru-
žabnega življenja se to gibanja ni povspelo. Birba - Krajcer - i j

2/Gospodarske osnove: V bistvu iste kot pri marksizmu:
~~xxxxx~~ I.318 sl.- Rede napraviš + marksizmu: pridelava je zeleni lastn.

Posledice: nerešljivi problemi, ki se jim je marksizem
izognil.

Vprašanje o smotrni ureditvi gospodarstva. 327-328

Vprašanje pravične mezde in plače 330-335

Problem obresti 335/339

Prednosti marksizma. 340

Razmerje med obč. deli gibanj.

Ad občestva:

O DRUŽBI IN DRUŽABNEM ŽIVLJENJU NA SPLOŠNO.

I

Pojem družbe in njena sociološka sestava.

Izraz družba ima različen pomen:
a) tovarištvo,
b) razne organizacije /trgovske, delniške družbe/

Tu govorimo o držbi v širšem smislu, kakor vselej ko govorimo o družabnem vprašanju, o reformi družbe, dolžnostih do družbe itd.

V tem smislu je družba skupno ime za vse družabne skupine in organizacije, za vse tvorbe in oblike ljudskega sožitja.

Ljudje ne živijo v družbi neposredno, kot podinci, so hkrati združeni v naravnih in skupinah in umetnih organizacijah. Posredno včlenjeni v družbo, kot udje družine, naroda, stanu, občani, deželani, dr avljanji, člani raznih organizacij itd.

Posebno navadni povprečni ljudje so le rahlo navezani na družbo. Zanje je važen le ožji krog: družina, stanovski tovariši, občina, društvo itd.

Izjema veliki duhovi, reformatorji.

III. predavanje.

KAPITALIZEM, NJEGOV GOSPODARSKI IN SOCIALNI ZNAČAJ

KAPITALIZEM, NJEGOV GOSPODARSKI IN SOCIALNI ZNAČAJ

I.

Pojem kapitalizma v gospodarske in socialnem pomenu.

a/Bistvo modernega menjalnega gospodarstva in njegove posebnosti. Nasprotje naturalnemu gospodarstvu. Producija za trg. Preračunavanje v denarja. Stremljenje po čim večjem dobičku. Razdelitev gospodarstva v dva dela: Pridobitno in potrešno gospodarstvo. *Namensko proizvodnjih sredstev pridobitno sredstva*

b/Kapitalizem v gospodarskem smislu: Kapitalizem -kapix tak -kapitalizacija pridobitnih sredstev. Ni dovolj. Velja v vsakem menjalnem gospodarstvu: Podjetje, kjer je osnova kapital, določena vsota kapitala. /I 385, 86/ *Delniški društvo.*

c/Kapitalizem kot socialni sostav: /Sombartova definicija/ Menjalno gospodarski sistem, kjer sodelujata po trgu spojeni dve skupini: imetniki producijskih sredstev, voditelji in gospodarji, pa zgolj delavci. /I 383/

Posledica zgolj poslovni odnosi med gospodarji in delavci

II.

Dobre strani modernega kapitalizma.

a/V gospodarskem pogledu : I. 387-390 Zgledi, kako je kapital rasel in se množil./K 21/

b/V socialnem pogledu:

Naraščanje prebivalstva v Evropi /L 1802 175 milij. 1920 468 milijona, skoraj trikrat toliko.

Porast človeških potreb. Način življenja se je v tej dobi silno izboljšal./Sveda tudi higijena/.

III.

Slabe strani modernega kapitalizma

a/Nasplošno: Prenoč velekapitala II. 564

b/V narodno gospodarskem pogledu: II. 565-568

Posledica spekulativnega, zgolj na dobiček naravnega gospodarstva prekapitalizacija počasnih panog in krize.

/Statistika o prekapitalizaciji II. 257/

Posledica gospodarskih priz je perturbacija vsega gospodarstva. En polom potegne drugega za seboj.

c/V socialnem pogledu:

b) Negativne strani:

Razdelitev družbe v dva razreda; zaostritev nasprotja med njima./Profitarski duh!/ (1.392)

Mehanizacija dela in njene posledice.

Gospodarske krize in njihove socialne posledice.

Brezposelnost. Že v normalnih časih nekako 2% brezposelnih.

Ob velikih krizah 20-30 milijonov.

Izkoriščanje delavcev. Zlasti velekapital ima mnogokrat popolno oblast nad delavci./Carnegie:II 569/

Izdatna in učinkovita gospodarska in zlasti še socialna politika je naproti velekapitalističnim podjetjem največkrat nemogoča. TPD /nadzorstvo je nemogoče/

Izkoriščanje konsumentom. Težnja k nonopolizaciji
Zviševanje cen:Ic Cenovna politika kartelov in trustov v sedanji krizi-I 395

Isto kažejo bajno visoki dobički:II. 571

Končno se pridružuje vsemu temu še zloraba političnega vpliva.Najnevarnejša stran. II 572-575

IV. predavanje.

RAZVOJ KAPITALIZMA IN NJEGOVE POSEBNOSTI V NAJNOVEJŠI DOBI

RAZVOJ KAPITALIZMA IN NJEGOVE POSEBNOSTI V NAJNOVEJŠI DOBI

I.

Kapitalizem v začetni dobi.

Kapitalizem začetne dobe otrok liberalizma. Ideja ~~za~~ neomejene gospodarske svobode nasproti vsakovrstnim vezem družabnega in prejšnjega fevdalnega in cehovskega/gospodarskega reda.

Ta svoboda velja v dvojhem pogledu:

1/~~nzakonitraj~~ na znotraj glede vsega gospodarskega udejstvovanja; posebej nasproti delavcem

2/~~m~~ mednarodnem gospodarskem pogledu: ideja svobodneg mednarodne trgovine.

Svoboda je bila začetnemu kapitalizmu potrebna zlasti še ker je bil nov in obtežen z različnimi otroškimi boleznimi.

Kapitalizem je nastal v zvezi z modernimi tehničnimi iznajdbami. Vse važnejše iznajdbe spadajo v to dobo: Zgledi

Z uvajanjem novih iznajdb je bil združen velik riziko

1/Mnoge iznajdbe se niso obnesle

2/Nove boljše iznajdbe so povzročile da so bile stare investicije nerentabilne.

Odtod druga posebnost začetnega kapitalizma: Hoče v najkrajšem času ves kapital ~~zamak~~ amortizirati. Zato brezobzir-

rno izkorisčanje delvacev. Dolg delovni čas, izrabljjanje žensk in otrok; nič varnostnih naprav itd.

Ker je bilo ročno delo v tej dobi še važno in je zavzemalo velik obseg, se je kapital res množil predvsem na račun delavcev. Delavci se niso znali braniti.

Seveda tudi visoke cene in na ta način izkorisčanje komumentov.

Vse to tembolj ker je bil podjetnik začetnik, ni umel svojega gospodarstva racionalno urediti.

~~Fakta, pri - as, je tehnika napredovala in se je gospodarska organizacija izpopolnjevala so se tudi kapitalistična podjetja bolj smotrno in racionalno urejala.~~

II.

Kapitalizem na višji stopnji razvoja.

Polagoma, kakor je tehnika napredovala in se je gospodarska organizacija izpopolnjevala so se tudi posamezna kapitalistična podjetja bolj smotrno in racionalno urejala.

~~Kartelij, trustov koncerne
Najpiji, pravde in la uresj~~
~~Delniške družbe~~ je nastanek in razvoj takozvanega anonimnega kapitalizma. To šele pravi tip kapitalizma.

Potreba večje koncentracije kapitala in popolnejše gospodarske organizacije je rodila ~~parte~~, ~~truste~~, ~~koncerne~~

Pojmi:
~~Karteli: zveze samostojnih podjetij z namenom doseganja monopol~~

~~Trusti: Fuzijo z monopolično tendenco~~

~~Koncerni: zveze več samostojnih podjetij radi enotnosti v produkcijskem, upravnem, komercialnem in finančnem pogledu. Največkrat gre za skupno finančno vodstvo. Monopolna tendenca ni nujna.~~

Število kapitalističnih združb je zlasti po vojski nočno narašlo. Nemčija prva leta po vojski 2000 kartelov. Leta 1929 140 mednarodnih katrtegov.

~~Podobno se je razvijalo tudi v drugih državah~~
~~xxix~~ Posledica tega izrazitejša težnja po stabilitnosti.
pa budi večji - vpletati
II 270 ~~ml-27~~

V . predavanje.

NARODNO GOSPODARSKI PROBLEMI MODERNEGA KAPITALIZMA

NARODNO GOSPODARSKI PROBLEMI MODERNEGA KAPITALIZMA

I.

Potreba smotrnega narodno gospodarskega vodstva
Vprašanja o svobodnem in ustvarjajočem kapitalizmu

a/ Kapitalizem otrok liberalne dobe. Dosedaj je obče prevladovalo načelo gospodarskega liberalizma. - Posledice:

1) Nered v sodobnem gospodarstvu / Brezposelnost in uničevanje plaga / I. 76/77/ --- Ključni elementi modernega gospodarstva

2) Tudi v rednih razmerah ne živimo toliko bolje kot bi morali v primeri z obilico tehničnih pomočkov. / II. 252/

3) Preakapitalizacija poedinih gospodarskih panog / II. 253/

/ II 256-258 Knit!

4) Preveč neenakomerna porazdelitev dohodkov / II. 258-262/

1) Dobiček žanjejo posamezni vekapitalisti in njihove združbe - riziko njihovega gospodarstva pa nosi nujno celoto: II. 383 Gospodarstvo jo postavi v službo kapitalistov in v stratež.

xix Nunost smotrnega narodno gospodarskega vodstva. Gospodarstvo po načrtu. Dirigirano, disciplinirano gospodarstvo. Jedro problema, kako postaviti gospodarstvo v službo celot

in občno blaginje.

Svoboda in vezanost v gospodarstvu na sploh.

II. 235 - 246. - 252.

[Temeši stačijo! /] Ne gre za popolno svobodo ali nič svobode. Relativno-

II 236

Svoboda je ena roboti v vodilnem stanju / Dobri in slabi stanji

Normirani pravni narodni gospo-

Pravni narodni gospodarski sistem v skladu s mednarodnimi zakoni

darski sistem.

A) Smotrno vodstvo gospodarstva mogoče samo v okviru posameznih držav. Začetek treba niti, te pa v nednarodnem življenju nima nihče. *Z drugimi besedami?* [Oprij] *Kapitalistična mednarodna trgovina +*

Resnično podružabljenje gospodarstva mogoče samo v ~~okviru~~ obliki pravega narodnega gospodarstva. ~~V kapitalističnem~~

V svobodnem kapitalističnem sistemu pravega narodnega gospodarstva ~~ni~~ je le beseda. Niti prave ~~za~~ narodno gospodarske politike ne opažamo vsej.

Kapitalistično gospodarstvo je ~~nednarodno~~ ~~okvir~~ narodno neopredeljeno. Zato se je kapitalistično gospodarski razvoj vrnil v smeri k svetovnemu gospodarstvu. Svobodna trgovina. ~~Merodajen~~ dobicek, kdo ga prejema vseeno.

Ideja narodnega gospodarstva ~~izraz narodne oziroma~~ državne občestvenosti. Zato gre da bi narod kot celota živel in gospodarsko napreoval, gre za občo blaginjo.

II. 3lo

B) Kakor je pravo vodstvo gospodarstva mogoče samo v zahteva obliki narodnega gospodarstva tako je pravo narodno gospodarstvo nujno zelo intenzivno vodstvo vsega gospodarskega dogajanja. Zato gre da se gospodarstvo zaokroži v skladu s mednarodno pravljenskim načetom. *intenzivni popravljanji*

~~domačimi potreboami~~ Pravo narodno gospodarstvo je nujno avtar-
kično usmerjeno.

Razlogi zaradi katerih je danes svobodna mednarod-
na trgovina nemogoča.

Položaj se je s svetovno vojsko spremenil. Poleg
tega so države uvidele, ~~ponuni~~, kako važno je da so v gospodar-
skem pogledu ~~nemudzivim~~ kolikor mogoče neodvisne.

Industrijske države so za svobodno trgovino, kolikor
gre za izvoz njihovih izdelkov. Drugače avtarkične. Nemčija in
pospeševanje domačega poljedelstva. Cena pšenice na dva do
trikratni višini svetovnih cen. Leta 1925/26 so uvozili 15,5
milijonov kvintalov pšenice več kot izvozili, leta 1933/34 je
izvoz presegel uvoz. Podobno pri živilnorogi in mesu. /II 321/

Agrarne države ne morejo biti za svobodno trgovino.
So v položaju kneta, ki si mora pomagati sam. Cene industrijskega
blaga razmeroma visoka, agrarnih proizvodov nizke. Po življenskem
standardu. Če ni uvažamo avtomobile itd.....

Politică teh. deuster!

Vobremenitev blaga s carinami II 268

D) Problemi narodno gospodarske avtarkije, ~~na~~ dolje
in slabe strani: ~~a)~~ ^{avtaristične} nujno samo relativne. Odvisno od naravne in
umetno nastale hospodarske strukture podnehnih dežela.

Slabe strani

Gospodarski

3/4

Avtarkična ideja izraz kulturnega in gospodarskega posimizma. Ideja malomeščanov itd 323.

Posledice podobne kot pri vezanem gospodarstvu

vločce: 323

IV.

Različne oblike vezanega gospodarstva.

1/Popolno podržavljenje gospodarstva /vse produkcije za trg. [Ruski zagon] ~~Popoln kollektivizacij~~ nevzpostavlja

Dobre in slabe strani tega sistema.

a) ~~Pravostajajoči vrednoti, vendar samo uveredljivi.~~
Načrt i program zaviso tisto poheberi.

Odpade le odpor zasebnih vredkaptitalistov

b) ~~Nemnost kmetovanja, beg na vedenjarko, nemnost političnih moral, slabog pravosodstva, ker učinkova pravila na celotu.~~

2/Kolektivizacija važnih produkcijskih in pridobit-

nih sredstev spopolnjena z intenzivno gospodarsko in socialno politiko. ~~Kolektivizacija je podprtja, komunizacija je~~

2xx Pomeni ~~kolektivna~~ kombinacijo kolektivističnega

in zasebenega gospodarstva,

~~zgodnjih vrednot in dogovorjenja partij~~

Dobre ~~zlasti~~ strani.

a) ~~Pravni vredkaptito in moji - ste~~

b) ~~boljša inicijativa in obram~~

c) ~~uporaba - celo vredkaptitalističnih vrednot~~
~~gospodarskih pravil~~

3.) Problem problem: ~~Dynamika je kredite~~

~~podprtju?~~

VI. predavanje.

SOCIALNI PROBLEMI MODERNEGA GOSPODARSTVA

SOCIALNI PROBLEMI MODERNEGA GOSPODARSTVA

I.

Vprašanje kapitalizma in medzhega razmerja

Nujnost gospodarskega kapitalizma. V vsakem primeru velika podjetja in produkcija za trg.

Zaradi tega tudi nujno kalkulacija: Stalin I 364 ix

Temu bi se mogli izogniti le v popolnem kolektivizmu,
~~+ neporudno priskrbo življa her pa~~,
ki je danes na takem obsegu nemogoč.

Ako upoštevamo še nujnost velikih podjetij, ker jih zahteva moderna tehnika vidimo, da je mezdno razmerje v vsakem primeru neizogibno, in tudi da je pretežno poslovno.

Vse eno kdo je lastnik podjetja V vsakem primeru potreben strog delovni red, ~~jeblanski delovni red~~ merito.

Ургайан је хако и да х ё а са, односно хоризонтални да

Українські імена та прізвища

Posledica problemi mezdnega razmerja.

II.

~~Glavni problemi mezdnega razmerja.~~

~~Vprašanje delovnega časa, odmorov ,dopustov~~

~~Vprašanje higijenskih in varnostnih naprav~~

~~Vprašanje pravične mezde; Problemi družinske mezde~~

~~Sklepanje kolektivnih pogodb.~~

~~Pravis exerctu te de doloris.~~

Glavni problemi ~~mednarodnega~~ nezdnega razmerja.

Navadno postavljajo to vprašanje, kakor da ni treba ~~dokaziti~~ nič drugega kot zagotoviti delavcem in ~~namčen-
urediti.~~ pravično nezdo ali plačo. Vsé drugo se da razmeroma lahko

V resnici stvar ni tako preprosta. Pravična nezda se ne da določiti:

Delo na reč daje produkte, kakšno ceno pa imajo ti produkti zavisi od najrazličnejših okolnosti. Razmerje med delom pa ceno različnega blaga se ne da niti približno zanesljivo določiti.

Delodajalec plačuje radi tega delavce nujno po tržnih razmerah. Saj tudi sam prodaja blago po tržnih cenah.

Posledice:

a/~~Delavci ne prejmejo sproti vsega kar bi lahko projeli.~~ Uspeh gospodarstva se pokaže šele ob zaključku.

Zato vprašanje udeležbe na dobičku. To vprašanje ~~med letom~~ pa se da dobro rešiti le če imajo delavci ~~v pogled na gospodarstvo v podjetju.~~

b/~~Socialne okolnosti n.pr. velika družina se pri takem določanju nezda ne vpoštovajo.~~ Zato poseben problem, kako zagotoviti poročenim delavcem z večjo družino primerne višje dohodek. Z ustanovitvijo družinskih medz to ne gre.

Francoski zgled.

Pravde leggej

c/Tudi po zadovoljivi rešitvi vseh teh vprašanj delavec ali nameščenec še ni popolnoma odpravljen. Točno se nujno ~~dolež~~, ne da določiti: Ali to je gotovo, če je slučil dolgo let v podjetju in je to raslo ter se večalo, ~~ne~~ je raslo in se večalo z njegovo pomočjo. Zato ima pravico do tega.

Pravice starejših delavcev do podjetja. Odpravnina.

K vsemu temu : kaj pa če se pokaže izguba. Ali naj delavci tudi to nosijo.

1) Dolež na dobišku odpade.

2) Delavci nosijo riziko podjetja tudi sicer, ker se če podjetju slabe gre njihove plače nujno znižajo.

d/Končno : Če vse navedene okolnosti upoštevamo, se pokaže, da se delavce na splošno vobče ne da prav odpraviti iz podjetja, Njegov pravični delež se ne da določiti. Zato pa je podjetja v nekem pogledu prav tako njegovo kot jo last kapitalista, ki je dal zanj denar.

Posledica nezdno ~~kam~~ in službeno razmerje se da zadowoljivo urediti samo na občestveni način: to pomeni tako da postane delavstvo saraznerno svoji važnosti za podjetje v njem soodločajoč faktor. *(Odtrot vprašanje o televork delavcev)*

Prav zato mogoča zares dobra ureditev tega razmerja samo kolektivno. Kolektivne nezdne oziroma službene pogodbe.

4 poravnavi s tem

Ostali problemi:

- 1/Ureditev delovnega časa, odmorov, dopustov itd
- 2/Higijenska in varnostne naprave
- 3/Posebna zaščita žensk in otrok mladostnih delavcev
- 4/Javni nadzorštveni organi, ki nadzirajo izvajanje vsega tega.

Pri vsem skupaj imajo silno važno funkcijo svobodne in neodvisne delavske strokovne organizacije.

Končno nujnost in pomen socialnega zavarovanja:

- ✓
- 1/za primer bolezni, 2/nezgode, 3/onemoglosti, starosti in smrti, 4/bezposelnosti.

Človek ki je navezan na zaslužek ne more sam nositi življenskega rizika. Posebno danes ko je toliko takih ljudi ne.

[

V zvezi z vsem tem še posebej problemi:

- 1/Ženskega vprašanja in v sedanji prehodni dobi
posebej še

2/Vprašanje inteligenčnega proletariata.

Vse kar sem navedel velja v vseh primerih, pa naj bo gospodarski sistem kakršen hoče, individualističen/kolektivističen ali mešan./Zgled Rusija/

VII: predavanje.

BOLJŠEVIŠKO IN FAŠISTIČNO REŠEVANJE SOCIALNEGA VPRAŠANJA

BOLJŠEVIŠKO IN FAŠISTIČNO REŠEVANJE SOCIALNEGA VPRAŠANJA.

I.

Socialni in gospodarski sostav boljševizma, fašizma in ne-

škega narodnega socialnizma.

Tedjočomur

a/Boljševizem: Podlaga boljševiškega gospodarskega

in socialnega sostava je dosledno izpeljan marksistični nauk.

~~x Taxniam kx jxxxx jndrxuxkalikti kistitnu, ūprax Za boljševizem po-~~
sebno značilen marksistični dogmatizem. Veliki pomen teo-
rije. Lenin: Brez revolucionarne teorije, ni revolucionarne takti-
ke.

Med tem ko sta v ~~Marksinu~~ dva elementa: revolucionarno-
doktrinarni in evolucinostično ~~opt~~ optimistični, je leninizem /marksiz-
zen v Leninovi interpretaciji/izrazito revolucionaren.

Marksizem je v teoriji priznaval potrebo prehodne
dobe od kapitalizma v komunizem. Praktični boljševizem pa je
začel s popolnim komunizmom.

~~BOLJŠEVIŠKO IN FAŠISTIČNO REŠEVANJE SOCIALNEGA VPRAŠANAJA~~

I.

Socialni in gospodarski sostav boljševizma, fašizma in nemškega narodnega socializma.

a Boljševizem: Podlaga boljševiškega, socialnega in gospodarskega nazora je dosledno izpeljan marksistični nauk, ki

je kot smo videli kolektivističen. ^{marksistični dogmatizem. Lenin: "Bor revolucionne konji in revolucije - nene prame." Ljubljana 1921.}

Zato so v prvi dobi /do leta 1922/ skušali iveriti popol ~~načela: Markov pravilnik predstavlja potrebno dobo, pravila, jih je zpopoljava komunizem.~~ Popolna odprava zasebne lastnine in ostalih slobodnosti. Enake mezde, samovlada delavcev v podjetjih itd. /Sledi/

Popolen polom. ~~Popolica:~~

Nova ekonomska politika /NEP/ ki se je močno približevala zasebno kapitalističnemu gospodarskemu sistemu. Rasti je pričel zasebni kapitalizem, ~~sredstva~~ delavske strokovne organizacije ~~imajo mesto iste vlogo kol dužnosti. Predvsem~~ so sklepale kolektivne mezdrne pogodbe. ~~pet letnih doz~~

Preobrat k intenzivnejši kolektivizaciji gospodarstva.

Petletke /od 1928/. Smotrna organizacija gospodarstva po petletnem načrtu. V ~~to~~ dobo ¹⁹²⁸ pada posebej tudi kolektivizacija poljedelstva v tako zvanih ~~so~~ nozih, ~~in~~ kolhozih in artelih.

Organizacija boljševiškega gospodarstva v trustih, sindikatih, koncernih itd ter njene posledice. /II.284.85/

~~Te leta 1921 trusti~~

~~Bi jaz kraljete!~~

Bolj kočljivo kot vse to pa je za rusko gospodarstvo

vprašanje financiranja podnih podjetij in gospodarskih panog,

~~Finančni in v dužini pravilno razmerje~~ Problemi: ~~Pravilno razmerje. II 422~~

a/pravilno razmerje v katerem naj bi se razvijale različne gospodarske panoge n.pr. težka in lahka industrija.

I.in druga petletka.

b/Problem koliki del kapitala naj se porabi

za gospodarstvo in koliko za druge namene. Koliko gre za novi investicije, in koliko za povečanje konsumta?

Silen aparat kontrolnih števil, vendar pravega regulativnega principa ni. Tipauji. ~~Vzroči teta predstav~~

Organizacija financiranja v javnih, državnih in deloma komunalnih bankah.

~~Pravne in
Novi mezdov~~ II 422. ~~Zarobni kapital~~
~~Mezdno razmerje: Prvotno ideja enakih plac,~~
~~delavci gospodarji v podjetjih. Polomija.~~ ~~Obm.~~

Idojo enakih mezd so popolnoma zavrgli.

Uradna razvrstitev delovnih moči ob začetku prve petletke

17 razredov, 1:8- /K 75 ali II 75/ Stalin, Basesches/

Akordne , premijske mezde. II 362.

~~Pričepki in način načrtovanja~~ 23xx

Stahanovštvo: rekorderstvo, ki bi ga povsod

drugod označili kot skrajno izkorisčanje. Taylorizem.

4. lbtv/1. pikkite i Nhaipengi lo Enghand rulfor
paigas 48 - Espana, komunyó prednil
10 i 8% projit u 8% i 20 lbtv afganistane
paigle, fakturasi uji projlonis
21,600. on lebster u ulvercasi u
95 milgaadi.

2/2

~~Sorodne izredke m: II 362~~

Princip jedininačalja 1929. N/VII 30. Ščermer

Štrajk je povsen naravno prepovedan. Važnejše kot
to pa je dejstvo, da delavštvo nima več slobodnih strokovnih
organizacij, ki bi ga zastopale. K 83, -84

Mežano razmerje v Rusiji: Kx7xx73 K 73 -84

[1930 Kolektivizacija i slič]

Kolektivizacija poljedelstva je po neuspeilih posku-
sih popolnega kolektivizma našla zmernejšo obliko v tako
10/11/1931 zvanih arteli: Vsak kmet ima po razmerah zase hišo vrt v
velikosti i/2 - 2 ha, nekaj živine itd. ostalo se kolektivno
obdeluje in gospodari. Primera s starim mirom! //

Kratko

b/Fašizem /italijanski/:

Fašizem, izraz nasprotja demokraciji in njenemu nesposobne-
parlamentarnemu sistemu./Kritika demokratič.parlamentarizma/
glavna napaka! Lihac! Razpon!

V ostalem se fašizem izrazito naslanja na idejo naroda
oziroma še bolj na idejo države // Totalitarni značaj fašizma
/Vse za državo, nič proti njej, nič izven nje/.

Fašistični sistem je izrazito autoritaren sistem /Duce/

V gospodarskem pogledu: Intenzivna organizacija in
vodstvo gospodarstva.Država odloča in rešuje probleme, ki se
v demokratičnem sostavu rešujejo potom medsebojne borbe.in

takovanja. Podeljeni vredni bank

Obvezni sindikati, federacija in konfederacija. Vrhunc
nec v tem sostavu korporacije. /22 korporacijj/II 450-452/
1934

Svobodnih delavskih sindikatov ni. V podjetjih ni-
majo delvci nikakih zaupnikov in nikake besede. Težišči je pre-
nešeno na sindikate, in korporacije.

Štrajk seveda prepoveda,

a)

c. Nemški narodni socializem: Politično in socialno
še izrazitejše organično pojmovanje naroda in države kot pri
fašizmu. Si tuj nacionalostrans pravljiv!!!

presto i so bolj' točljivo. Kot
fašizm! Zdaj klo ostro nagnjivi v arhivjo

b) Organizacija gospodarstva: II 450

Pravila in Vodenje ~~des~~ organische Anflame des deutschen Wirtschafts.
27.II.1934. 11.9.

[doljn poč. uvrstimo];

c) Mezdno razmerje: Gesetz zur Ordnung der nationalen
Arbeit 20/I.1934/- II 455

Zdaj! Futuresta in poslovalj!
Zjednodelj.-Namestitev

Strokovnih organizacij ni. Delavci zastopani v podjetju
/Gefolgschaft/Načelo obratne skupnosti EBetriebsgemeinschaft/
Cashis srušili

Truhänder der Arbeit.

II. 457

I haene, I prebit val,
Y Kmenit Tadje in teme pogovili, (Rocphile)

različnosti

Skupne potreze/teh sistemov.

Vsička človeška dela
predstavlja dnu ravnih
interesov

čl. Totč. temost

b) Intenzivno vodstvo in organizacija gospodarstva. Ideja narodnega gospodarstva stopa v ospredje.

Razlika: V boljševizmu neposredno vodstvo gospodarskih podjetij, v drugih dveh sistemih intenzivna narodnogospodarska in socialna politika, ki hoče zasebno iniciativo in odgovornost ohraniti.

c) Mezdno razmerje je v vseh treh sistemih v glavnem avtoritarno urejeno.

d) Strajk je povsod prepovedan, ker nasprotuje interesom narodnega gospodarstva

e) V podjetjih ne gospodari povsod delodajalec/ekspres pod držav, nadzorrtvom ali pa od države postavljeni organi.

f) Kolektivne pogoščile da je njihov nastanek drugačen.

Posebne razmere v Nemčiji.

Častna vrednost

III

Pozitivne in negativne strani teh sistemov.

čl. Občestveno priznanje

I. Pozitivno: smotrno vodstvo gospodarstva in urejanje ž njim združenih socialnih odnosov.

Negativno:

a/V Rusiji silna birokratizacija gospodarstva

/II 285 , ali K 67/8/. Posledica neracionalno gospodarske draga produkcija.

Beg pred odgovornostjo.-slaba kakovost produktov.

Produkcijske i pravilnosti !!!!

b/V Nemčiji in Italiji: Prevelika avtoritarnost.

~~Sklepne ustreznosti~~ Ki gre za upravni vredovarjenje
voli postavljal

Glede mezdnega razmerja v vseh treh sistemih imajo delavci premalo vpliva, temveč so popolnoma podrejeni velji tistih ki državo vošijo.

Prepoved štrajka.

Vobče cela zasnova ni dinamična temveč statična po volji vladajočih oseb. Pravilne človeške pravice

svoboda zostenec !!!

VIII. predavanje.

O SAMOUPRAVNI OBČESTVENI UREDITVI GOSPODARSKEGA IN DRUŽABNE:
GA ŽIVLJENJA VOBČE

O SAMOUPRAVNI OBČESTVENI UREDITVI GOSPODARSKEGA IN DRUŽAB:

NEGA ŽIVLJENJA VOBČE

I

Nujnost občestvene organizacije vsega gospodarskega in
družabnega življenja.

a) Moderno življenje je silno difarencirano. Diferencija je tem večja kolikor bolj kultura in civilizacija rasteta in napredujeta.

Glej vsakovrstne potrebe, ki jih ima moderni človek in katerih ne more sam zadovoljiti.

Posledica tega silna medsebojna povezanosti in odvisnosti. Množica stanov. Statistika: *Novejše 1925 - 266.000.000*

*Avtomobilske stanovne sredstva
industrije - moderna gospodarstvo, tudi v občestvu!
Stevilo delodajalstv in profesij.*

c) Posebej značilno in važno tudi, da gre velik del gmotnih sredstev za namene, ki nimajo neposredno nikake vidnejše zveze z gospodarstvom. Izdatki za javno upravo, prosveto, obrambo itd. Statistika.

Posledica vsega tega je, da je zares zadovoljiva uređitev družabnega življenja mogoča edinole na občestveni osnovi, to se pravi tako, da pojmujem narod oziroma ljudstvo v okviru posamezne države kot organično celoto, v kateri imajo različni ljudje, stanovi različne funkcije.

Samo tedaj, če izpolnijo vsi ti dobro svojo vlogo je mogoče vsaj približno zadovoljivo obče blagostanje, prava obča blaginja.

Niti individualistična ~~medija~~ družbe niti kolektivistična ureditev družbe ne more zadovoljiti vseh naših potreb.

Individualizem omogoča, da najmočnejši in najbrezobzirnejši celoto zase izkoriščajo. Dobrine, kapital sploh vse gospodarstvo ne služi čim popolnejši zadovoljiti občih potreb, temveč služi vse narodno gospodarstvo ~~nasvetu~~ vele-njegovim lastnikom.

(spilni)

Kolektivizem bi pomenil izenačenje ljudi glede dela in zadovoljevanja potreb. Vse to pa je mogoče samo na najnižji stopnji, oziroma na stopnji najbolj nesposobnih in najbolj lenih. Diferenciacija pomeni ravno napredek, izenačenje pa bi pomenilo nazadovanje.

Zgledi: Ni vse za vsak želodec, tudi vsaka duhovna hrana ni za vsakogar, Še bolj vidne so razlike pri delu. Kvalificirano delo lahko opravlja samo tisti, ki to уме.

Rešitev je torej edinole v organični občestveni ureditvi. Vprašuje se le kako to ureditev žasnovati in izvesti.

III. Samo boj za kulturno obnovitev
II. Teorija načela samouprave

Danavdajni arhivni red - pravljivo propovedanje opredeljene -
Samoupravno načelo kot osnova občestvenega reda. Kultura

Samouprave pravni napredok!

Prava občestvena ureditev družbe je mogoča edinola
akixxāxhaččaxna xnaččaxuxsaxax kladax. ~~Konkretne akt-klice~~

To velja na vseh področjih:

- a/kulturnem,
- b/gospodarsken
- c/stanovskem,
- d/političnem.

[To niso že iz osnovne zakoni-
ve uj. vori upravičen
vanj plene upravnost
je moji družbi. Načrti
je da bi to upravnost
podeliti na druge. Kolo
bo druge, tujih strank
tak tudi. Kultura je ena
elite.

Povsod naj bi prošel vsak poedinec in zlasti še vsaka skupina v taki meri do veljave kolikor gre za njene upravičene interese. Samo tako je mogoče, da bi se vse življenje uredilo zares organično, občestvene, samo tako se da preprečiti da ne bo nobeno področje zapustitljivo in ne bo nobena družabna skupina zapostavljena ali celo zatirana in tlačena.

Vprav to pa je pogoj da se more v družbi sprostiti vse pozitivne ustvarjajoče sile in tako vsaka po svoje prispevati k obči blaginji.

Politična in morda še gospodarska demokracija sama za to ne zadošča. Načelo samouprave oziroma samovlade treba dosledno izvesti in zveljaviti.

Dejavnik je posredovalec in priroba vseh vrednosti
ne ne instrument! Sposobnost, delavnica, komunikacija
Knjiga

Politike in gospodarstvo (Foster, trces.)

Podrobneje ne moremo razpravljati o samupravni ureditvi vse družbe. To je eno najbolj zamotanih vprašanj. Omenim naj le, da je fašistična ideja stanovske ureditve v tem pogledu očividno enostranska in nezadostna. ~~Fašistična~~ Zgolj po stanovih se sodobna družba ne da dobro urediti, kakor se tudi po demokratičnem načelu ni dala zadovoljivo organizirati.

~~Neostankarska politika nadomestila je politiko~~ Enostankarska demokracija prej in stanovska zamisel

sedaj so le ekstrmi, ki so razumljivi kot reakcija na napake prejšnjega sistema. Ne rešujejo pa problema v celoti.

Fašizem (stalinizem) uveljavlja jasne, jedne politične vrednote zato je v njem vseh previri v populizmu. [Korporativizem]

III.

Potreba in pomen inetnizivne strokovne in socialne izobražbe in vzgoje.

1/ Problemi naše dobe v veliki meri tehnični in strokovni. Zato je danes strokovno znanje za uspešno sodelovanje v javnem življenju nujno potrebno. /Gospodarski problemi/

Ta potreba tem večja ker zahteva samoupravna organizacija javnega življenja silno obsežen in sestavljen aparat

a) Vprašanje kje dobiti ljudi, ki naj bi prevzeli vse funkcije v taki ureditvi. [Pravde in kulturi in vlogo]

~~b)~~ Nadaljno vprašanje izbire takih ljudi. Tudi to je mogoče samo med primerno izobraženimi in zreliji ljudmi.

~~c)~~ Problem sodelovanja in kritike. Zares samozpravna ureditev družbe je mogoče le ob sodelovanju širših plasti, ki aktivno pomagajo, nadzirajo in kritizirajo. Pozitivna, utemeljena kritika je velevažen činitelj javnega življenja.

~~d)~~ Poleg izobrazbe pa je nujno potrebna tudi primerna socialna in občestvena vzgoja. *(naložba (vzb))*

Problem novega družabnega reda ni samo problem organizacije in znanja temveč je v največji meri tudi idejen, moralni problem.

Pomen socialnega in zlasti še občestvenega čustovanja in mišljenja. *(Hudovci idealni)*

~~Tudi v kritiki vseh novih predstavljajočih občestvenega idealca. Predstavlja občestveni ideali (delna delo):~~ *X X*

~~3/Naloge srednje šole.: Sedanja srednja šole v tem zelo ne upoštevajo: Da vidijo vse dober. S posledu nastreza potreban sedanjem dober. Se največ humanistična vzgojka, letoski pravni in učbeni potričani, gimnazija kolikor vpletene v pouk klasičnih jezikov občestveni in moralni nizki pogledi in nazori.~~

Po mojem mnenju ima srednja šola zlasti dve nalogi:

~~a) Pozitivna naloga, razkrivati vezi ki modernega človeka priklepajo na družbo, družino, občino, narod, državo itd.~~

S primernim razkrivanjem vsetsrankse medsebojne
prepletosti in odvisnosti ~~xx~~ bi najlaže vzbudili v
mlademu rodu tudi pravega občestvenega duha. ^{Prične se to} Pokazati treba, kaj
dolgujemo vsem tistim velikim duhom, ki so pripomogli k kul-
turnemu razvoju in napredku človeštva, kaj dolgujemo našim
prednikom, kaj dolguje zlasti mlad izobraženec družbi, za to
da sploh more študirati itd itd.

Razkrivati treba mlademu rodu gospodarske povezanost
vseh, ki žive v okviru ene države. ^(Gospodarska vsebina) Kako je z dohodki itd. dolž-
nostjo dela, razkošjem itd. Vsi živimo iz ene skupne sklede itd.

Če bi vse te medsebojne odnose povsem mirno razkrili,
in tako pokazali, kako smo z vsem svojim telesnim in duhovnim
žitjem in bitjem danes navezano na celoto, -bi v mladem rodu
gotovo lahko vzbudili mnogo interesa za skupne dolžnosti in
tudi mnogo smisla za pravo občestveno pojmovanje vsega dru-
žabnega življenja. ~~Ne de bi vzbudil vseh poslovne stvari
tematični, da posreduje nekaj ne posledič~~
~~b/Negativna naloga: Obramba proti komunizmu, ki se rav-~~
no med mladino tako razširja. Napake sedanjih metod. Mladi ljud-
je se navdušujejo za komunizem iz idealizma, ker verujejo da
bo potem vse dobro. Pokazati, kako ostanejo vsi problemi tudi
v komunizmu enako zamotani in težki, pokazati, da bomo korali
v vsakem primeru napeti vse svoje moči.

Z iluzijo, da se v komunizmu vse tako rekoč samo po sebi rešuje, bo najprej padlo tudi navdušenje za komunizem.

~~Potem idem do mesta s postrojbo kar dejavnosti.~~
Seveda ne smemo ostati samo pri tem negativnem uspehu, Kazati moramo tudi pozitivno pot, kje v kakšni smeri je rešitev.

~~Funkcije mreže RZ na jaških~~

S tem bomo madž rod najbolj usposobli za uspešno aktivno delo, ki ga v sodobni družbi prav gotovo čaka.

Končno: Največ zavisi od osnovne miselnosti in usmerjenosti, ki prevladuje v posameznem človeku. Mislim na razliko med materialistično in idealistično nastrojenostjo in usmerjenostjo. Ne govorim o materializmu v svetovnonazorskem pogledu temveč o življenski filozofiji, ki se je človek praktično po nji ravna.

~~Materialistično nastrojeni ljudje bodo organizacijo gospodarskega in družanega življenja izkoristili zase, samo resnično idealističen rod bo zmožen ustvariti zares dober družabni red. (Vse uvrst slov ob danih napisih)~~

Zato je tudi v tem pogledu silno važno, kakšnega duha vsepljašola maldini, materialističnega ali idealističnega. Če hočemo zares nov boljši družabni red vzagajajmo mladi rod z besedo in dejanjem za v idealistic.

With the exception (of Tampos)

It is a savanna outcrop
in red-brown soil
soil is a soil
particularly green humus
valleys run on
ridges.